

## Người Hóa Cá

Thái, người trên bốn mươi, làm một chức sở trưởng sở tại Phủ đường Khiêm Chương ở Tứ Xuyên. Phủ quan là một người họ Chu, đồng liêu với ông ta là hai viên phụ tá Lê và Bạch. Mùa thu năm 758, Thái bị ốm kịch liệt. Chàng bị sốt rét kinh khủng, gia đình chàng tốn công chạy thầy, chạy thuốc cũng đều vô ích. Tới ngày thứ bảy, chàng mê man bất tỉnh, nằm trở như vậy hàng bao nhiêu ngày. Bè bạn và gia đình cảm chắc là chàng sẽ chết. Mới đầu, chàng thấy khát và còn nói được đòi nước uống, về sau chàng mê man thêm thiếp không ăn uống được gì cả. Chàng cứ ngủ li bì cho tới ngày thứ hai mươi thì bỗng nhiên chàng ngáp một cái và ngồi dậy.

Chàng hỏi vợ:

- Ta ngủ được bao lâu rồi?

- Độ ba tuần.

- Phải, chắc là lâu như vậy. Nàng đi tìm các bạn đồng liêu của ta, bảo họ rằng ta đã khỏi bệnh rồi. Hỏi xem họ có ăn gỏi cá chép và giò khế này không. Nếu có ăn, bảo họ phải bỏ bữa ăn ngay. Ta có việc muốn bàn với họ. Gọi thằng hầu Chương tới phủ đường. Ta muốn gặp cả nó nữa.

Tên hầu được phái tới phủ đường. Nó thấy quả thật các quan chức đương dùng cơm trưa, và có một đĩa gỏi cá chép nóng hổi, khói lên nghi ngút. Tên hầu đưa thư cho mấy ông đó và mọi người đồng ý đến nhà Thái, họ sung sướng nghe tin bạn đã khỏi bệnh.

Thái hỏi:

- Có phải các bác đã sai thằng hầu Chương mua cá không?

- Có, chúng tôi sai nó.

Thái ngoảnh lại nhìn Chương và hỏi nó:

- Có phải nhà người đã mua cá ở nhà lão chài Triệu Cao, và có phải lão ta từ chối không bán cho nhà người con cá lớn không?

Đừng ngắt lời ta. Nhà người thấy con cá chép lớn giấu trong cái thùng nhỏ có phủ bèo, rồi nhà người mua con cá, nhưng nổi giận vì lão chài đã nói dối nên bắt lão đi theo. Khi nhà người đi vào phủ đường, người viên chức thu thuế ngồi ở phía tây, đương đánh cờ. Đúng vậy không? Rồi nhà người đi lên sảnh đường, nhà người trông thấy Chu Phủ quan và Lê Phụ tá đương đánh bài, còn Bạch thì đương ngồi xem, miệng bồm bồm nhai lê. Nhà người trình với Bạch về lão chài, rồi Bạch đá cho lão ta một cái lăn chiêng xuống sân. Rồi thì nhà người mang cá xuống bếp, tên đầu bếp Hoàng Triết Lương mổ nó làm bữa trưa. Có phải đúng là sự việc xảy ra như vậy không?

Mọi người hỏi Chương và ai nấy hỏi lại lẫn nhau, và thấy rằng mọi chi tiết đều đúng vậy. Kinh ngạc quá, họ hỏi Thái làm cách nào mà biết hết được như vậy, và đây là câu chuyện ông ta kể cho các bạn nghe:

Khi tôi bị ốm, tôi sốt nóng kinh khủng, như các bác biết. Không chịu được cơn nóng dữ dội, tôi mê man đi, nhưng cái cảm giác nóng sốt vẫn còn và tôi tự hỏi làm cách nào cho bớt nóng đi. Tôi nghĩ đến việc đi dạo chơi trên một bờ sông tuyệt đẹp, rồi cầm một cây trượng và ra đi. Vừa ra khỏi thành là tôi

đã thấy ngay không khí mát mẻ hơn lên, tôi cảm thấy dễ chịu ngay tức thì. Tôi thấy khí nóng từ các mái nhà bốc lên và tôi thấy khoan khoái đã bỏ xa chúng ở lại phía sau mình. Tôi đi về phía chân đồi, nơi đó Đông Hồ nối liền với sông.

Tới bờ hồ, nghỉ ngơi trên bờ dưới cây dương liễu. Non nước xanh lơ sao mà quyến rũ thế. Một cơn gió nam nhẹ nhàng thổi qua mặt nước làm cho nước gợn lên như vẩy cá, do đó, tôi có thể theo dõi rõ ràng cử động và phương hướng của gió nam trên mặt hồ. Cảnh vật đều im lặng và bình thản. Bỗng tôi ao ước được tắm một cái. Tôi quen thói bơi lội như một đứa trẻ con, nhưng từ lâu lắm tôi không tắm ở trong hồ. Tôi cởi bỏ quần áo và nhào xuống nước, tôi thấy cảm giác mê ly khi nước bao bọc và mơn trớn thân mình và chân tay tôi. Tôi ngụp lặn ướng nước nhiều lần, thấy khoan khoái vô cùng. Tôi chỉ còn nhớ là lúc đó tôi nghĩ rằng: "Thương thay cho Bạch cho Lê và Chu, và tất cả bè bạn cả ngày chúi mũi trong công đường. Ước gì ta được hóa thành con cá một lát để khỏi lười thoi vướng víu trát với niêm, với công văn, tài liệu. Ta sẽ khoan khoái chừng nào nếu mà ta hóa thành con cá bơi ngày, bơi đêm với nước, chung quanh ta chỉ thấy nước thoi."

Một con cá bơi tới chân ta lúc đó nói ngay rằng:

- Tôi tưởng điều đó dễ làm lắm. Ông có thể hóa cá suốt đời như tôi đây, nếu ông muốn vậy. Tôi có thể giúp ông việc đó được chăng?

- Nếu người có lòng tốt như vậy, ta lấy làm cảm kích vô cùng. Tên ta là Thái Vệ, hiện làm trưởng sở ở phủ lý. Bảo với đồng loại người rằng ta rất lấy làm hân hạnh được đổi ngôi vị với bất cứ một người nào trong bọn họ. Chỉ cần cho ta được bơi lội và bơi lội mãi thôi.

Con cá bỏ đi một lát rồi trở lại với một người đầu như đầu cá, người này cỡi trên một con Oa Oa - các bác biết đó, giống vật có bốn chân, sống dưới nước nhưng có thể trèo cây được, khi người ta bắt nó hay giết nó, nó kêu như tiếng trẻ con khóc vậy. Người đầu cá này tới với một đoàn tùy tùng độ mười hai con cá cùng một loại, y đọc chiếu chỉ của vua Thủy Tề. Các bác hãy tin tôi đi, chiếu đã được thảo bằng lối văn xuôi diễm lệ, chiếu đó bắt đầu như sau:

"Con người, một sinh vật trên đất có những lẽ lỗi khác biệt với

thủy tộc. Chừng nào con người còn giữ hình thể của mình, y không thể tiến bộ mau lẹ ở dưới nước được. Trưởng sở Thái Vệ có một tâm hồn cao cả và sâu sắc, đã đi tìm sự thư thái và siêu thoát ở một đời sống Tự do. Bất mãn và buồn phiền vì những công việc quan, y mơ tưởng đến lạch sông, đáy hồ nước trong xanh mát mẻ, mơ tưởng tới thú tự do và tháng ngày vô tận cùng các trò du hí ở thủy quốc chúng ta. Ước vọng trở thành thần dân thủy tộc của y từ đây được chấp thuận. Y sẽ được làm một con cá chép nâu và được phái tới Đông Hồ làm nơi cư ngụ thường nhật. Than ôi! Đời sống của thủy tộc ở sông và biển có vô vàn sự cám dỗ và cạm bẫy. Có kẻ đã ngốc nghếch can phá tàu bè; có kẻ vì thiếu từng trái và không kèm chế nổi lòng mình đã bị mắc bẫy, bị bắt bởi đủ các loại dụng cụ của loài người. Không có ở đâu chân lý được rõ ràng bằng dưới nước rằng sự thận trọng là sự bảo đảm tốt nhất cho một đời sống lâu dài. Chúc cho người cư xử khéo léo và đường hoàng, hợp với phong độ cao cả của loài thủy tộc mà người được may mắn làm một thần dân mới. Người hãy làm một con cá khôn ngoan!"

Vừa nghe chiếu chỉ, tôi vừa thấy mình biến đổi thành một con cá, mình tôi được phủ một lớp vảy đẹp, óng ánh. Sung sướng

với sự thay đổi đó, tôi bơi lội ung dung thoải mái, ngoi lên mặt nước rồi lặn xuống tùy theo ý thích với sự cử động nhẹ nhàng của những vây của tôi. Tôi ngoi ra sông, tôi thám hiểm tất cả những hang hốc ở bờ và mọi nguồn, mọi suối, nhưng bao giờ tới đến tôi cũng trở về hồ.

Tuy vậy, một ngày kia, tôi bị đói ghê gớm không thể kiếm được thức gì ăn. Tôi nhìn thấy Triệu Cao quăng cần câu xuống và đợi bắt tôi. Trông con mồi ngon lành cảm dỗ quá, hai mang tôi cứ việc chảy rãi ra. Tôi rõ ràng đó là một vật ghê gớm mà tôi rất sợ không dám đụng vào, nhưng tôi cảm thấy đó chính là thứ tôi cần, và tôi không thể tưởng tượng thứ gì khoái hơn nó được đối với miệng tôi. Rồi thì tôi nghĩ tới những lời căn dặn cẩn trọng và tôi bỏ đi, với một sự kiêu chể lớn lao, tôi bơi đi nơi khác.

Nhưng một cái đói kinh khủng vò xé lòng tôi, và tôi không thể chịu đựng được nữa. Tôi tự nhủ lòng: "Mình biết Triệu Cao, và lão ta cũng biết mình. Chắc lão không dám giết mình đâu. Nếu bị bắt, mình sẽ bảo lão mang mình về phủ đường!"

Tôi quay trở lại đớp ngay lấy con mồi, và tôi bị tóm cổ, tất

nhiên vậy. Tôi chống cự và vùng vẫy nhưng Triệu Cao lôi tôi lên, môi dưới tôi đầm máu, thế là tôi đành chịu. Khi lão ta sắp nâng tôi lên, tôi kêu:

- Triệu Cao, Triệu Cao, nghe ta đây! Ta là Thái Vệ, trưởng sở đây! Nhà ngươi sẽ bị tội về việc này đó!

Triệu Cao không nghe thấy lời nói của tôi, lão luôn một sợi dây gai vào mép tôi và quăng tôi vào một cái thùng có phủ bèo.

Tôi nằm đó chờ đợi. Một lát sau, hình như để đáp lại lời cầu khẩn của tôi, Chương từ phủ đường của ta tới. Tôi nghe thấy câu chuyện trong đó Triệu Cao từ chối không bán cho Chương con cá lớn. Vậy mà y cũng nhìn thấy tôi, lôi tôi ra khỏi cái thùng, tôi bị xước tòn ten bởi sợi dây, thật là nguy hiểm.

- Chương, sao mi dám như vậy? Ta là chủ của mi đây. Ta là trưởng sở Thái đây, ta chỉ nhất thời đội lột cá thôi. Lại đây, bái yết ta đi!

Nhưng Chương không nghe lời tôi, hoặc là có nghe thấy mà cố lơ đi. Tôi gào to thất thanh lên, vùng vẫy lẫn lộn mãi nhưng tất

cả đều vô hiệu quả.

Khi tôi vào cổng, tôi thấy các viên chức đang đánh cờ gần cửa lớn, tôi kêu lớn lên gọi họ, nói cho họ biết tôi là ai. Tôi lại bị lơ đi. Một viên chức trong bọn họ reo lên:

- A ha! Đẹp để biết bao! Nó phải cân tới ba cân rưỡi.

Các bạn hãy tưởng tượng xem tôi uất ức như thế nào!

Trong sảnh đường, tôi nhìn thấy các bác, như tôi đã kể lại một khắc trước đây. Chương trình với các bác về việc Triệu Cao giầu cá lớn, toan bán nguyên cá nhỏ thế nào, rồi Bạch cáu quá đá một cái thật mạnh vào lão ta, các bác đều khoái trá vì con cá lớn.

- Dem nó vào cho thằng bếp. Bảo nó làm một đĩa gỏi cá chép thật ngon, cho hành, cho nấm, và trộn chút rượu nhé!

Tôi tưởng như là Bạch nói câu đó. Tôi bảo với tất cả các bác:

- Các bạn đồng liêu ơi, đợi một chút đã. Nghe lời tôi đây. Thật

là cả một sự lầm lẫn. Tôi là Thái đây. Các bác phải biết tôi chứ. Các bác không thể giết tôi được. Sao các bác lại tàn ác như vậy được?

Tôi cứ phản đối hoài, cãi hoài.

Tôi thấy cãi cũng vô ích vì các bác đều điếc cả. Tôi nhìn các bác với cặp mắt van lơn cầu khẩn, miệng tôi há ra cầu xin tha thiết:

- Hành, nắm và một chút rượu trộn! Sao cái lũ quỷ quái vô lương tâm này nỡ đối xử với bạn của họ như vậy!

Tôi tự nghĩ thế, nhưng tôi không thể làm gì được cả.

Rồi Chương xách tôi vào bếp. Thằng đầu bếp trộn to mắt ra mà nhìn tôi. Mặt nó tươi lên khi nó mài con dao, và đặt tôi lên cái thớt.

- Hoàng Triết Lương! Mi là tên bếp của ta! Chớ có giết ta! Ta xin mi đó!

Hoàng Triết Lương nắm chặt lấy mình tôi. Tôi thấy ánh dao sáng loáng sắp bổ xuống đầu tôi. Phập, lưỡi dao đã hạ xuống, và vừa lúc đó tôi tỉnh dậy.

Nghe chuyện đó, bạn bè của Thái rất xúc động và càng kinh dị hơn vì những điều mà chàng nói với họ đều đúng sự thật từng chi tiết một. Có người nói rằng họ nhìn thấy miệng con cá động đậy nhưng không ai nghe thấy một lời nào cả. Từ đó trở đi, Thái hoàn toàn bình phục, và bạn bè của chàng mãi cho tới già không dám ăn thịt cá chép nữa.

*Hết*